

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain 43 §:n ja ammattikorkeakoululain 32 §:n muuttamisesta (yhden opiskeluoikeuden säännös)

Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain 43 §:n ja ammattikorkeakoululain 32 §:n muuttamisesta. Mainittuihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset aiempien opiskeluoikeuksien menettämisestä, kun opiskelija ottaa vastaan uuden tutkintoon johtavan opiskeluoikeuden. Jos opiskelija ottaa vastaan uuden opiskeluoikeuden, hän menettäisi voimassa olevat saman ja alemman tasoiset opiskeluoikeudet (ns. yhden opiskeluoikeuden säännös). Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2026. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita 1.1.2027 alkavan koulutukseen.

Tausta

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu, että korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuus nostetaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että nykyistä suurempi osuus koulutuksesta on koulutustasoa nostavaa. Hallitus on käynnistänyt toimenpidekokonaisuuden korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäisemiseksi ja suuntaamiseksi entistä enemmän niille, joilla ei vielä ole korkeakoulussa opiskelupaikkaa tai korkeakoulututkintoa.

Kevään 2024 kehysriihessä hallitus päätti käynnistää toimenpideohjelman koulutustason nostamiseksi ja korkeakoulutuksen kasautumisen vähentämiseksi. Joka vuosi merkittävä osuus, yli 25 prosenttia (16 300), korkeakoulujen opiskelupaikoista myönnetään opiskelijoille, joilla on jo olemassa oleva opiskelupaikka korkeakoulussa tai toinen tai useampi samantasoinen korkeakoulututkinto. Suomessa tarvitaan koulutuksen kasautumista vähentäviä toimia ja säädösmuutoksia, joilla korkeakoulutuksen resursseja ja aloituspaikkoja vapautetaan ensikertalaisten opiskelijoiden käyttöön. Osana toimenpidekokonaisuutta hallitus päätti käynnistää lainsäädäntöhankkeen yhden paikan säännön valmistelemiseksi korkeakoulutukseen. Kehysriihilinjauksen mukaan lakimuutoksen myötä opiskelupaikan vastaanottaminen edellyttää muista saman tai alemman tasoista korkeakoulututkintoon johtavista opiskeluoikeuksista luopumista vähentäen tutkinto-oikeuksien kertymistä samoille henkilöille. Yhden paikan sääntö on jo käytössä siirtovalinnoissa. Jatkossa se koskisi myös

korkeakoulujen yhteishakua ja erillisvalintoja.

Tavoitteet

Esityksen keskeisenä tavoitteena on tarjota mahdollisuus korkeakoulututkinnon suorittamiseen mahdollisimman monelle sellaiselle henkilölle, jolla tutkintoa tai opiskeluoikeutta ei vielä ole. Tavoitteena on lisäksi vapauttaa nyt vailla aktiivista käyttöä olevien opiskeluoikeuksien vaatimia resursseja koulutustarjontaan ja koulutukseen laadun kehittämiseen sekä kannustaa opiskelijoita suunnitelmallisempaan opiskeluun ja suorittamaan korkeakoulututkinto laissa säädetyssä tavoitteellisessa suorittamisajassa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/34601/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.okm@gov.fi tai postitse osoitteeseen: Opetus- ja kulttuuriministeriö, PL 29, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/34601/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus OKM086:00/2024). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan **viimeistään 31.8.2025**.

Hallituksen esityksen luonnoksen ruotsinkielinen käännös lisätään kokonaisuudessaan lausuntopalveluun elokuun alkupuolella.

Valmistelijat

Johtaja Jonna Korhonen, etunimi.sukunimi(at)gov.fi
Hallitusneuvos Laura Hansén, etunimi.sukunimi(at)gov.fi (lomalla 20.6. alkaen)
Opetusneuvos Petri Haltia, etunimi.sukunimi(at)gov.fi (lomalla 30.6. alkaen)

Lausuntopalveluun rekisteröitymiseen tai muuhun palvelun käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa ota tarvittaessa yhteys lausuntopalvelun käyttäjätukeen osoitteessa lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Linkit

<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM086:00/2024> - Hankesivu

<https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM086:00/2024> - Projektsidan

Liitteet:

[Hallituksen esityksen luonnos.pdf](#)

[Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslag.pdf](#)

Jakelu:

Aalto-yliopisto
Akava ry
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Ammattiliitto Pro ry
Centria-ammattikorkeakoulu
CSC – Tieteen tietotekniikan keskus OY
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Finlands Svenska Ungdomsförbund
HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
Helsingin yliopisto
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Hämeen ammattikorkeakoulu
Itä-Suomen yliopisto
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän yliopisto

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)
Karelia-ammattikorkeakoulu
Keskuskauppakamari
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Lab-ammattikorkeakoulu
Lapin ammattikorkeakoulu
Lapin yliopisto
Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT
Laurea-ammattikorkeakoulu
Maanpuolustuskorkeakoulu
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
Opetushallitus
Osku ry
Oulun ammattikorkeakoulu
Oulun yliopisto
Poliisi ammattikorkeakoulu
Professoriliitto - Professorsförbundet ry
Puolustusministeriö
Sakki ry
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Savonia-ammattikorkeakoulu
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sisäministeriö
Sivistysala ry Sivista
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen opinto-ohjaajat - SOPO ry
Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Suomen Yrittäjät
Svenska handelshögskolan
Taideyliopisto
Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampereen yliopisto
Tekniikan Akateemiset TEK
Tieteentekijöiden liitto
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Turun ammattikorkeakoulu
Turun yliopisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Vaasan ammattikorkeakoulu
Vaasan yliopisto
Valtiovarainministeriö
Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto YHL ry
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry
Yrkeshögskolan Arcada

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko esityksen tavoitteet kannatettavia?

Onko esitys kannatettava? Perustelkaa myönteinen tai kielteinen kantanne.

Ovatko esityksen vaikutusarviot oikeansuuntaiset? Puuttuuko vaikutusarvioista jotakin?

Muut huomionne esityksestä

Korhonen Jonna
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Hansen Laura
Opetus- ja kulttuuriministeriö